

Nemzeti Szakképzési Intézet

2003. évi beszámolójának felülvizsgálati jelentése

A Nemzeti Szakképzési Intézetet az oktatási miniszter az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény 89. §-ának (1) bekezdésében, valamint oktatási miniszter feladat- és hatásköréről szóló - többször módosított - 162/1998. (IX.30.) Kormányrendelet 6. § (1) bekezdésének e), pontja alapján - a pénzügyminiszterrel egyetértésben - a szakképzésről szóló 1993. évi LXXVI. törvény 6. § (1) bekezdésében foglaltak szerint alapította.

A szakképzésről szóló többször módosított 1993. évi LXXVI. törvény (Szt.), valamint az Intézet Alapító Okiratában foglaltaknak megfelelően – költségvetésből nem finanszírozott – fejlesztéssel kapcsolatos alaptevékenységét, valamint kiegészítő tevékenységét a Munkaerő-piaci Alap képzési alaprészből, valamint az Oktatási Minisztérium (OM) szakképzés szakterület fejezeti kezelésű előirányzataiból támogatásként átvett pénzeszközből valósítja meg.

Az Intézet a költségvetési intézményekre vonatkozó jogszabályok szerint működik, működése során betartja a költségvetési intézményekre vonatkozó hatályos törvényeket és jogszabályokat.

Az Intézet 2003. évi feladatai:

1) Szakképzéssel összefüggő regionális és országos kutatásokat végzett, kezdeményezett, szervezett és koordinált. Szakmai segítséget nyújtott a pedagógusok és a szakképzést folytató intézmények által kezdeményezett vagy végzett kísérletekhez, kutatásokhoz, újító törekvések megvalósításához. Az OKJ szakmacsoportos bizottságok által készített néhány **tanulmány**:

- Fogyatékossgal élő személyek egészségügyi szakképzésbe történő integrációja
- A szakiskolai programok felülvizsgálata a szakmacsoport szakiskolai szakképesítéseinek szerkezete és tartalma I.
- Az egyes szakmai képesítések szaktanári-szakoktatói iskolai és vállalati feltételei. A szaktanárképzés jelenlegi és várható helyzete, ill. alakulása az új igényekhez igazítva. című tanulmány („Új kihívások a szakmai pedagógusképzésben”)
- A moduláris technikusképzés elemzése, a szakképesítések egymásraépülése, munkaerő-piaci helyzete
- A szakképzési struktúra átalakítása a szakképesítések egymásra épülésének vizsgálata a szakmacsoportban, elemzés, javaslatlattétel az átalakításra

2) Feladata a szakképzés tartalmának folyamatos **fejlesztése**, ennek keretében - az oktatási miniszter hatáskörébe tartozó szakképesítések tekintetében - kidolgozza, kiadásra előkészíti és gondozza a szakmai és vizsgáztatási követelményeket.

A 27/2001. (VII. 27.) OM rendelet a korábbi felülvizsgálatok és elemzések alapján egy újonnan strukturált OKJ-t tett közzé. A Jegyzékben lévő 812 szakképesítésből 400 az OM hatáskörébe tartozik, melyek nagy részéhez a munkakörelemzés alapján elkészültek a szakmai és vizsgakövetelmény-modulok. A követelménymodulokkal összhangban az egyes szakképesítések iskolai rendszerű oktatásához ki kellett dolgozni az új jogszabályi

előírásoknak megfelelő központi programokat (2003. évben 25 db 2 éves képzési idejű központi program került kidolgozásra).

A hosszú távú szakképzés-fejlesztési tervek kidolgozását elősegítően vizsgálatokat végzett, melyek során a szakképzésre ható környezeti tényezők összefüggéseit, a fejlesztési tervek kidolgozásának környezeti és időbeli feltételeit, és az alkalmazható modellek kerültek meghatározásra. Megtörtént a szakképzés rendszerében érvényesülő kényszerek és választási lehetőségek áttekintése; új tervezési, értékelési módszerek, új strukturális és tartami elemek meghatározására és érvényesítésére került sor.

Európában már évtizedekkel ezelőtt megfogalmazódott a fogyatékkal élő emberek teljes értékű életének érdekében az esélyegyenlőség biztosítása a szakképzés területén is. Magyarországon több intézménnyel együttműködve az Intézet 16 központi program adaptálásával, 5 tankönyv elkészítésével, oktatófilmek, interaktív tananyag elkészítésével járul hozzá a fejlesztéshez. Monitoring rendszerben megvizsgálásra került a hátrányos helyzetű fiatalok tanulási kudarcainak okai és a felzárkóztatási program bevezetésének eredményessége. Módszertani segédanyagok elkészítésével, a felzárkóztató oktatásban tanító pedagógusok módszertani továbbképzésével lehetőség nyílt a fejlesztő munkák kiterjesztésére.

Az Intézet a **Szakképzési Tankönyv Innovációs Program** keretében szakképzési tananyagcsomagokat fejleszt ki, melyek a hagyományos tankönyv mellett cserélhető lapokból álló, úgynevezett kapcsos tankönyveket, CD-ROM-ot és on-line tartalmakat is magukba foglalnak. A szakképzési tananyagcsomagok egyes elemei azonos pedagógiai-didaktikai elvek alapján készülnek, hatásuk egymást erősíti, s a tanítási-tanulási folyamatban együttesen kerülnek felhasználásra. A rendszer rugalmasan képes kezelni az egyes szakképesítéseken belüli eltéréseket, s könnyűvé teszi a tartalmak korszerűsítését is. A tananyagcsomagot használó tanárok a rendszer segítségével iskolájuk tanulói részére egységes formátumban tudnak kiegészítéseket fűzni a tananyaghoz, illetve meghatározni a számonkérés módját az on-line felületen.

16 szakiskolai szakmacsoportban, 21 szakközépiskolai szakmacsoportban szükség volt a szakmai előkészítés (10. évfolyam) szakmacsoportos **tankönyveinek** megírására. Az Intézet a tanárok részére nyílt szakmai pályázatot hirdetett, amelynek keretében, vagy egyéni tankönyvírásra került sor, vagy amennyiben szükséges volt, tankönyvfejlesztő teameket hozott létre a pályázók köréből.

3) Az OM - és jogelődje - a szakképzés reformjának egyre szélesebb körű és minél gyorsabb megvalósításáért több országgal alakított és alakít ki szakképzési **együttműködési programot**, melynek megvalósítását és koordinálását jelentős mértékben az Intézet végezte illetve végzi. Külön megbízások alapján nemzetközi projekteket koordinál és valósít meg, továbbá nemzetközi tanácskozásokat, konferenciákat szervez. Fejlesztéseivel támogatja a nemzetközi és az európai uniós **integrációt** segítő szakmai programok megvalósítását (pl. jogharmonizációt segítő szakmai anyagok fordítása, egyeztetése, a magyar rendszerbe illesztése).

A közép-kelet európai együttműködés, a nemzetközi konferenciákon való részvétellel, a bilaterális kapcsolatok keretében a német, osztrák, holland szakmai együttműködési programokat folytat. Együttműködik a szakképzés területén a határon túli magyarok szervezeteivel.

A 2002. évtől az Intézet a **Nemzeti Referencia Központ**, amely valamennyi európai országban felállításra került. A központ a nemzetközi hálózat része, és a nemzetközi igényeknek megfelelő kötelezettségeket teljesíti. Informatikai rendszer kiépítésére, tájékoztató anyagok magyar nyelvű elkészítésére, tájékoztató anyagok angol nyelvű elkészítésére, közös módszertani anyagok kidolgozására, illetve az angol referencia központtal való kapcsolattartásra kerül sor.

Az Intézet sikeresen közreműködik a következő nemzetközi programokban:

Leonardo da Vinci program VQTS Projekt (Vocational Qualification Transfer System) - a programban nyolc EU-s tagállam vesz részt. Vizsgálják a résztvevők országaiban gépészet területén szerzett középfokú szakképesítések elismerésének mechanizmusát egymás országaiban, amivel a munkaerő mobilitásának segítése a cél.

A projekt 2003 októberétől 2006. december végéig tart. A projekt három szakaszból áll: 1. felmérés (jelenleg ebben a szakaszban tart a projekt), 2. feldolgozás, 3. kivitelezés.

Az Intézetet két munkacsomag koordinálását látja el, melyek: modell kidolgozás (koncepció kidolgozása, műhelymunkák szervezése); a szükséges változtatások vizsgálata, műhelymunkák kialakítása a partnerekkel.

Socrates-Grundtvig Projekt Inclusive Adult Model (IAM) - Értelmi fogyatékos felnőttek képzése.

A 2003. októberétől 2 éven keresztül futó projekt célja - az élethosszig tartó tanulás jegyében - az értelmi fogyatékos felnőttek képzése.

A célcsoportot a kis, illetve közepes segítségre szoruló emberek alkotják, akik képesek az önálló életre, pl. a foglalkoztatás során manuálisan elvégezhető munkára képesek (de nincs szakképzettségük).

A projekt keretében kidolgozásra kerül egy tanterv és ehhez kapcsolódó tanári kézikönyv, mely a megfelelő képző intézményeknek szolgál útmutatóul.

Magyarország a tanterv és a kézikönyv 2.1 Olvasás és írás valamint a 2.2 Kommunikáció c. fejezetének kidolgozását vállalta.

A **CEDEFOP Refer.Net** munkaprogramjához csatlakozott Magyarország. A program célja az Európai Unión belül tematikus tájékoztatást adni a magyar szakképzés aktuális kérdéseiről, ezért meg kellett teremteni a működés technikai hátteréhez szükséges szoftver és hardver alapot, a megfelelő adatbázis és adatstruktúra kivitelezését, adatkarbantartó felületek, interaktív website fejlesztését.

Nemzeti Fejlesztési Terv Humán erőforrás Fejlesztés Operatív Programjának szakképzési intézkedései megvalósításának előkészítésére Programiroda létrehozására és működtetésére került sor. A Programiroda feladata a *3.2. A szakképzés tartalmi, módszertani és szerkezeti fejlesztése intézkedése* központi programjának kidolgozása.

4) A felsőoktatási intézményekkel együttműködve megkezdte a felsőfokú szakképesítések képzési programjainak programokká szerkesztését és a hozzáférés rendszerének kidolgozását. AZ OM hatáskörbe tartozó 35 db szakképesítésből 29 képzés tartami szerkesztése, 10 db átszerkesztése kezdődött el.

5) A **felőttképzéssel** kapcsolatosan fejlesztési, elemzési és értékelési feladatokat látott el. A szakképzés folyamatos fejlesztése, a tananyag – fejlesztés, a gazdaság fejlesztéséből fakadó szakmai változások következtében nélkülözhetetlen a szakképző iskolákban oktató pedagógusok folyamatos tájékoztatása konzultatív megbeszélések, szakmai **továbbképzések** biztosításával. Ezek elősegítése érdekében az Intézet összeállította a tanévre vonatkozó programcsomagját, megszervezte a 2003/2004. évi országos szakképzési tanévnyitó ünnepséget.

6) Szakmai képzés fejlesztését segítő **kiadói** tevékenységet végez, pedagógiai folyóiratokat és egyéb kiadványokat ad ki, és terjeszti azokat (Szakoktatás c. folyóirat, Szakképzési Szemle c. periodika, NSZI tájékoztató kiadványok).

7) A közoktatási és szakképzési törvények és végrehajtási rendeleteik módosítása, a megváltozott körülmények által igényelt új módszerek, az új szakmai dokumentumok alkalmazása folyamatos **szaktanácsadást** igényel. A kormányprogram egyrészt a tanácsadói funkció megerősítésével segítette az európai csatlakozásra való felkészülést, másrészt a szakképzésben „a piacgazdaságban nélkülözhetetlen korszerű ismeretek” alkalmazásának segítését, új módszerek, kifejlesztését célozta. A tanácsadás segítette a szakképző intézmények és az intézményt fenntartók, valamint a szaktanárok módszertani munkáját, illetve fontos a szakmagondozói szerep ellátása is.

8) Szakképzési **adatbázist** gondoz és működtet, 2003-ban új adatbázisok létrehozására került sor, ilyen a módszertani adatbázis, a modularizált 400 szakképzés szakmai és vizsgakövetelménye adatbázis, a központi programok új adatbázisa, a szakképzésekhez kapcsolódó komplex vizsga-adatbázis, illetve a már meglévők fejlesztésével azok alkalmassá tétele adatfeldolgozási célokra.

9) A tananyagfejlesztés folyamatos bevezetésével összefüggésben kifejlesztette és megrendezte az **Országos Szakmai Tanulmányi Versenyt**. A OSZTV lehetőséget biztosít arra, hogy a szakmák, szakképzések oktatásának színvonala mérhető legyen – képzés folytatónak illetve a versenyzőknek egyaránt – illetve a többlépcsős szervezés lehetőséget adott a kimeneti követelmények teljesítésének mérésére és az ebből adódó szabályozásra.

10) Az oktatási miniszter hatáskörébe tartozó szakképzések vonatkozásában **vizsgaközpontot** működtet, országosan ellátva a szakmai vizsgákkal kapcsolatos tartalmi, szervezési és koordinálási, valamint a szakmai vizsgaelnök-jelöléssel kapcsolatos technikai, adminisztrációs feladatokat. Szakmai írásbeli és szóbeli tétteleket dolgoz ki, gondoskodik annak jóváhagyatásáról és expediálásáról.

Megvalósult a vizsgaelnöki megbízások egyeztetése, elkészítése és postázása; a szakmai vizsgák kijelölése; kialakításra került az iskolai rendszerű és az iskolarendszeren kívüli képzést lezáró szakmai vizsgák vizsgaelnöki nyilvántartó rendszere összekapcsolva a tételigénylésekkel; elkészítésre került az új szakképző iskolák és fenntartóik adatbázisa; továbbá a 2002/2003. tanév végi vizsgaidőszakban és az őszi vizsgaidőszakban a tételexpédiálást és védőőrzés is itt került biztosításra. 54 vizsgatárgy szóbeli tételsora elkészült, további 16-hoz a tételkészítés van folyamatban.

11) Az Szt. 4.§ (2) bekezdésének d) pontjában és az 5. § (3) bekezdésében foglalt munkamegosztás alapján a szakmai tankönyvek folyamatos korszerűsítésének segítése érdekében 1993-ban megalakította a szakmai kérdésekben kompetens **Szakképzési Tankönyvi Tanácsot**.

A Tanács, mint szakmai bizottság gyakorolja az 5/1998. (II. 18.) MKM rendelet 20. §-ának (1) a) pontja szerint az Országos Köznevelési Tanács feladatait, ezzel összhangban pedig az elsősorban döntéselőkészítő szervezet, amely a szakmai tankönyveket, szakmai taneszközöket jóváhagyó miniszter döntéseit hivatott előkészíteni, megalapozni, befolyásolni. Ezt a feladatát széles szakértői körre támaszkodva látja el.

A Tanács társelnöke az NSZI főigazgatója, az Intézet látja el a titkársági feladatokat.

12) Kormányhatározat vagy kormányrendelet alapján végzett feladatok

1167/2002. (X. 10.) Kormányhatározat 12. pontja értelmében a 2002/2003-as tanévben utolsó évfolyamos gimnáziumi, szakközépiskolai és szakiskolai tanulók sikeres ECDL bizonyítványának ingyenes megszerzése – „Esélyt a jövőnek!” programban

Azok a tanulók, akik a jelzett tanévben szakiskolákban folytatták tanulmányaikat, és végzős tanulónak számítottak, lehettek a szakmai vizsgát a számítógép-kezelő (-használó) szakképesítésből.

A vizsgáztatás díjának jelentős részét a kormány határozata alapján a költségvetés fedezte, így minden sikeres vizsgát tett tanuló után a vizsgát szervező intézmény 9.100 Ft/fő után nyújtotta be támogatási igényét.

A támogatási feladatok lebonyolításával az OM az Intézetet bízta meg. A 2003. január 31-től október 31-ig tartó lehetőséggel mindössze 53 intézmény élt, s így **1.040 fiatal** szerezte meg a számítógép-kezelő (-használó) szakképesítést, melyhez az állam 9.464.000 Ft-tal járult hozzá.

A 196/1999. (XII. 21.) Kormányrendelet 4.§ (b) bekezdése, valamint az Oktatási Minisztérium döntése alapján a 2002/2003-as tanévben is az iskolai rendszerű szakmai képzést folytató intézmények - a fenntartóik igazolása alapján - a februári, a május-júniusi és a szeptember-októberi vizsgaidőszakokra a szakmai **vizsgabizottságok díjazásával kapcsolatos támogatást** az Intézettől igényelhetők.

A támogatottak köre azok az önkormányzati, állami, valamint nem állami, nem önkormányzati fenntartású iskolai rendszerű képzést folytató oktatási intézmények voltak, ahol az iskolai rendszerben szervezett szakmai vizsgák előkészítése és lebonyolítása a szakképzésről szóló módosított 1993. évi LXXVI. törvény 12-14. §-ai, a szakmai vizsgáztatás általános szabályairól és eljárási rendjéről szóló módosított 10/1993. (XII. 30.) MüM rendelet,

valamint a 2002/2003-as tanév rendjéről szóló 30/2002. (V. 17.) OM rendelet alapján kötelezettek voltak a szakmai vizsgák iskolai rendszerű lebonyolítására a szakközépiskolákban és szakiskolákban. A vizsgák szinte kizárólag az OKJ szerinti képzés szakmai vizsgái voltak.

Az eddig feldolgozott adatok alapján a három vizsgaidőszakban **72.308 tanuló** tett szakmai vizsgát és az intézmények összesen **433.848.000 Ft** támogatásban részesültek.

Szakiskolai fejlesztési program - 2015/2003. (I. 30.) az iskolai rendszerű szakképzés munkaerőpiac által igényelt korszerűsítésére irányuló intézkedésekről szóló kormányhatározatban előírt feladat.

Az Intézet egy szervezeti egységként működik a Program Koordinációs Irodája.

2003-ban a program keretében elvégzett legfontosabb feladatokat az alábbiakban összegezzük:

- Szervezeti és technikai feltételek megteremtése (működési szabályzatok, eljárásrendek, munkatervek), szakértők kiválasztása, tanácsadó testület létrehozása.
- Tananyagfejlesztés:
  - o Az „A” komponensben lezajlottak a tantervfejlesztés alapjául szolgáló diagnosztizáló mérések, az eredmények elemzése. Az előzetes felmérések után a fejlesztés ennek figyelembe vételével valósult, illetve valósul meg 10 műveltségi területen és 20 szakmacsoportban.
  - o A „B” komponensben a programban közreműködő iskolák által indítani tervezett 40 szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményének, központi programjának kompetencia alapú kidolgozása zajlik, mely munkában együttműködés jött létre a Magyar Kereskedelmi és Iparkamarával, valamint az IPOSZ-szal.
  - o „D1”, önfejlesztő iskolai komponensben elkészült az önfejlesztő iskolai képzési program, majd annak akkreditálására is sor került.
  - o „D2”, minőségbiztosítási komponens keretében kidolgozásra került az önértékelési modell.
  - o az Idegen nyelvi projekt fejlesztő munkálatait végző szakértők kérdőíves felméréssel és személyes látogatással alapozták meg a szakmacsoporthoz illeszkedő tananyagok kidolgozását.
  - o Kifejlesztésre került a PLUTO Edu Learning Management System, tanulást szervező és támogató keretrendszer, amellyel a Nyugat-dunántúli régió intézményei - köztük a programban nyertes intézmények is - támogatást kapnak.
- Továbbképzések, tréningek,
  - o külföldi tanártovábbképzés idegen nyelvi tanárok és szakmai tanárok számára, melynek keretében 192 fő továbbképzésére került sor anyanyelvi környezetben angol, illetve német nyelvterületen.
  - o igazgatóból, egy közismereti tantárgyat oktató pedagógusból, egy szakmai tanárból és egy külső gyakorlati helyen oktató személyből álló csoport felkészítése a korszerű iskolavezetési módszerek elsajátítására, melyhez egy hétre a fenntartó képviselője is csatlakozik.

A program során mintegy 400 fő tréningjére kerül sor.

- Befejeződött a D2 minőségfejlesztési komponens keretében iskolánként két fő, az intézményben a minőségfejlesztéssel foglalkozó pedagógus, továbbá 90 fő szakmai segítséget nyújtó szakértő kiképzése az intézményi önértékelés elkészítésére.

- Kutatások, anyaggyűjtések, kiadványok elkészítése - „D2” komponensben elkészült programban résztvevő 90 intézmény önértékelési dokumentációja

Összefoglalóan megállapítható, hogy az Intézet a rendelkezésre álló infrastruktúrájának, valamint humán erőforrásának maximális kihasználásával feladatainak magas színvonalú teljesítésére törekszik, munkája a szakképzés alappilléreinek nevezhető, melyet feljavított körülményekkel még hatékonyabbá tehetünk.

Budapest, 2004. június 11.

Jakab János
szakképzési helyettes államtitkár